

Рівненський державний гуманітарний університет

Психолого-природничий факультет

Кафедра біології, здоров'я людини та фізичної терапії

Назва дисципліни	Кардіологія
Освітня програма	Фізична терапія
Компонент освітньої програми	Обов'язковий
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	5,0 кредитів / 150 годин
Вид підсумкового контролю	Екзамен
Мова викладання	українська
Викладач	Саламадзе Ольга Олександрівна, доктор філософії з медицини, доцент кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії
CV викладача на сайті кафедри	https://kbft.rshu.edu.ua/
E-mail викладача:	olga.salamadze@rshu.edu.ua
Мова викладання	українська
Консультації	<i>Очні консультації:</i> розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій <i>Он лайн- консультації:</i> розклад присутності викладача на спеціальному форумі (в інтернет мережах).

Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувача вищої освіти основ клінічного мислення і набуття професійних компетентностей обстеження хворого та оцінки основних проявів захворювань серця із дотриманням принципів медичної етики та деонтології. Предметом вивчення навчальної дисципліни «Кардіологія» є комплекс теоретичних та практичних питань, спрямованих на засвоєння студентом основних методів обстеження пацієнта у клініці внутрішніх хвороб, а саме у кардіології та правил встановлення синдромного діагнозу найбільш розповсюджених захворювань серця та судин.

Завданням навчальної дисципліни:

- Оволодіння студентом теоретичними знаннями, необхідними для виявлення кардіологічних захворювань людини.
- Оволодіння практичними прийомами і методами фізикального та лабораторно-інструментального обстеження пацієнтів.
- Засвоєння загальних методичних підходів клінічного обстеження хворого.
- Діагностика окремих захворювань серця та судин людини при типових їх проявах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Кардіологія» здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти повинен оволодіти наступними **компетентностями**:

Загальні компетентності:

ЗК 02. Здатність застосувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності:

СК 02. Здатність враховувати у практичній діяльності медико-біологічні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти, пов'язані з практикою фізичної терапії.

СК 04. Здатність виконувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії для збору якісних (спостереження, опитування), і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю.

СК 06. Здатність за дорученням фізичного терапевта, здійснювати моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати.

Після закінчення вивчення навчальної дисципліни «Кардіологія» здобувач повинен оволодіти наступними програмними **результатами навчання (РН)**:

РН 07. Застосовувати знання медико-біологічних, психолого-педагогічних, соціальних аспектів у практиці фізичної терапії; виявляти та враховувати зв'язки різних елементів.

РН 10. Визначати симптоми та синдроми; описувати обмеження функціонування пацієнта/клієнта за Класифікатором функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я НК 030:2022 та визначати реабілітаційні інтервенції за Класифікатором медичних інтервенцій НК 026:2021.

РН 11. Застосовувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії; використовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі; оцінювати отриману інформацію.

РН 19. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня повинен:

знати:

- найважливіші етіологічні і патогенетичні фактори формування патологічних процесів в організмі людини;
- методичні основи клінічного обстеження хворого, схеми дослідження пацієнта і написання історії хвороби;
- методичні основи фізикального обстеження хворого – розпитування, огляду, пальпації, перкусії, аускультатії серця та судини;
- найважливіші симптоми та синдроми у клініці захворювань серця та судини, та їх семіологічного тлумачення;
- клініко-діагностичні інтерпретації показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень;

вміти застосовувати отримані знання у практичних ситуаціях:

- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця, зокрема фізичного терапевта;
- проводити опитування і фізикальне обстеження хворих та аналізувати їх результати в клініці внутрішніх хвороб, а саме у хворих кардіологічного профілю;
- складати план обстеження пацієнта при типовому перебігу найбільш поширених кардіологічних хвороб;
- аналізувати результати основних лабораторних і інструментальних методів дослідження в кардіології;
- визначати провідні симптоми та синдроми у клініці кардіологічних хвороб;
- демонструвати вміння методично вірно викласти результати обстеження хворого у вигляді історії хвороби з обґрунтуванням синдромного діагнозу.

Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Основні методи обстеження хворих з захворюванням серця та судин.

Тема 1. Опитування та загальний огляд хворих із патологією серцево–судинної системи. Послідовність з'ясування та деталізації скарг хворого із серцево–судинною патологією. Основні структурні частини анамнезу (паспортна частина, скарги хворого, анамнез захворювання, анамнез життя). Особливості збирання анамнезу захворювання та життя. Проведення загального огляду кардіологічного хворого. Курація хворого з написання анамнестичного розділу історії хвороби.

Тема 2. Зовнішній огляд хворого. Огляд передсерцевої ділянки.

Оцінка загального стану: стан свідомості, положення хворого, шкіра та видимі слизові оболонки, огляд обличчя та шиї, визначення набряків, кістково-м'язова система.

Послідовність проведення огляду ділянки серця. Діагностичне значення верхівкового поштовху, серцевого поштовху, серцевого горбу, пульсацій у ділянці серця та шиї.

Тема 3. Пальпація передсерцевої ділянки.

Методика і техніка пальпації прекардіальної ділянки: верхівковий поштовх (локалізація, площа, сила, висота, резистентність, зміщуваність, причини виникнення негативного верхівкового поштовху); серцевий поштовх, причини його появи та методика визначення; пульсація черевного відділу аорти, печінки, симптом Плеша, пульсація висхідного відділу аорти та її дуги, виявлення пульсації легеневого стовбура. Пресистолічне і систолічне треміння (симптом «котячого муркотіння»), причини виникнення.

Тема 4. Перкусія серця: визначення меж відносної та абсолютної серцевої тупості, ширини судинного пучка, поперечник серця, конфігурація серця.

Поняття про відносну та абсолютну серцеву тупість, їх перкуторне визначення (послідовність: права, верхня, ліва межа) та зміни в умовах патології. Структури, що формують судинний пучок, перкуторне визначення його ширини. Поняття про талію серця, та мітральну, аортальну, трапецієподібну, кулясту («бичаче серце») конфігурації серця.

Тема 5. Аускультация серця: серцеві тони, їх розщеплення, роздвоєння, додаткові тони.

Методика і техніка аускультатії серця у відповідності з традиціями Київської терапевтичної школи. Основні та додаткові точки аускультатії. Місця проєкції та найкращого вислуховування клапанів серця. Механізм формування серцевих тонів. Причини посилення та послаблення тонів. Акцент тону. Зміни тонів за тембром (хлопаючий, приглушений, оксамитовий, металевий, гарматний тони). Поняття про розщеплення та роздвоєння серцевих тонів, причини їх виникнення та часові характеристики. Додаткові тони – щиголь відкриття мітрального клапана, галопні тони (протодіастолічний, мезодіастолічний та пресистолічний ритм галопу). Методичні особливості аускультатії серця - безпосередньо вухом, стетоскопом, фонендоскопом: у положенні хворого стоячи, лежачи, у стані спокою і після фізичного навантаження.

Тема 6. Аускультация серця: органічні та функціональні шуми серця.

Причини виникнення та класифікація серцевих шумів (внутрішньосерцеві та позасерцеві, органічні та функціональні, систолічні та діастолічні, шуми вигнання, наповнення, регургітації). Правила вислуховування та алгоритм характеристики шумів серця: відношення до фаз серцевої діяльності, місце найкращого вислуховування, місця проведення, характер, інтенсивність, форма, зв'язок із тонами серця, зміни у залежності від положення тіла (вертикальне, горизонтальне) та фізичного навантаження. Поняття про функціональні шуми та їх відмінностей від органічних серцевих шумів. Позасерцеві шуми. Шум тертя перикарда, плевроперикардіальний шум, кардіопульмональний шуми. Шум «дзиги» на яремній вені. Подвійні тон Траубе та шум Виноградова-Дюрозьє на стегновій артерії: методика визначення, причини та механізм виникнення.

Тема 7. Дослідження пульсу та артеріального тиску.

Судини, доступні для визначення пульсу (артеріального, венозного). Правила та послідовність дослідження пульсу на променевій артерії. Визначення основних властивостей пульсу (синхронності, ритмічності, частоти, напруження, наповнення, висоти, швидкості, рівномірності), виявлення дефіциту пульсу, лабільності, парадоксальності, дикротичності пульсу. Правила вимірювання артеріального тиску. Основні методи

визначення артеріального тиску. Поняття про тони Короткова. Основні параметри, що визначають показники систолічного та діастолічного артеріального тиску. Поняття про пульсовий та середньодинамічний артеріальний тиск.

Проміжний контроль знань - підсумкове заняття.

Змістовний модуль 2. Електрокардіографія.

Тема 8. Методика реєстрації та розшифрування ЕКГ.

Клініко-діагностичне значення методу електрокардіографії. Біофізичні і фізіологічні основи ЕКГ. Структура і функція водіїв ритму серця та провідникової системи. Основні та додаткові шляхи проведення імпульсу. Методика і техніка реєстрації ЕКГ: стандартні відведення, однополюсні відведення від кінцівок, грудні відведення. Основні елементи ЕКГ: визначення електричної осі серця; значення тривалості та амплітуди зубців, тривалості інтервалів і сегментів в нормі. Алгоритм і методика розшифрування ЕКГ.

Тема 9. ЕКГ ознаки гіпертрофії міокарда та при ІХС. ЕКГ ознаки гострого інфаркту міокарда. Дослідження хворих з аритміями.

ЕКГ ознаки гіпертрофії правого та лівого передсердь. ЕКГ ознаки гіпертрофії правого та лівого шлуночків. ЕКГ ознаки ішемії, ушкодження, некрозу та рубця. ЕКГ ознаки еволюції та локалізації гострого інфаркту міокарда. ЕКГ ознаки ішемії, ушкодження, некрозу та рубця. ЕКГ ознаки еволюції та локалізації острого інфаркту міокарда. ЕКГ ознаки порушення автоматизму: синусова тахікардія, синусова брадікардія, синусова аритмія, синдром слабкості синусового вузла. ЕКГ ознаки підвищення автоматизму ектопічних водіїв ритму: передсердний ритм; вузловий; ідіовентрикулярний (шлуночковий); міграція водія ритму. Ектопічні (гетеротопні) аритмії, викликані підвищенням збудливості міокарда. ЕКГ ознаки порушення провідності: синоатріальна блокада, внутрішньопередсердна блокада, атріовентрикулярна блокада, блокада ніжек пучка Гіса. Асистолія шлуночків. Синдром передчасного збудження шлуночків: синдром Вольфа- Паркінсона-Уайта, синдром укороченого інтервалу Р-Р .

Змістовний модуль 3. Основні симптоми та синдроми при захворюванні серцево-судинної системи.

Тема 10. Мітральні та аортальні вади серця.

Мітральні вади: основні симптоми та синдроми на підставі клінічних і інструментальних методів обстеження. Аортальні вади: основні симптоми та синдроми на підставі клінічних і інструментальних методів дослідження.

Тема 11. Основні симптоми та синдроми при гіпертонічній хворобі та симптоматичних артеріальних гіпертензіях.

Поняття гіпертонічної хвороби. Етіологія. Класифікація за рівнями артеріального тиску. Класифікація за ступенем пошкодження органів-мішеней.

Тема 12. Ішемічна хвороба серця: основні синдроми та симптоми стенокардії та інфаркту міокарда.

Поняття гострого коронарного синдрому. Інфаркт міокарду: етіологія, патогенез, класифікація, клінічні особливості. Атипові клінічні варіанти. Ускладнення.

Основна література

1. Коваленко В.М. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування. За ред.проф. В.М. Коваленко, проф. М.І.Лутая, Ю.М.Сіренка. Київ, 2011. 96с.

2. Ковальова О.М., Ащеулова Т.В., Амбросова Т.М.. Фізикальні методи дослідження серцево-судинної системи (практичні навички). Навч. посібник. Харків: ХНМУ, 2011. 152с.
3. Практикум з основ кардіології : навч. посібник для студ. закладів вищої освіти [спец. "Фізична терапія, ерготерапія" освітньої програми "Фізична терапія"] / І. В. Кіреєв та ін. Харків : НФаУ, 2021. 57 с.
4. Сиволап В.Д., Лашкул Д.А. Кардіологія: навч. посіб. Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. 199 с.
5. Сімейна медицина: у 5 т. Т. І: у 2 кн. Кн. 1. Хвороби органів кровообігу. Ревматичні хвороби. Хвороби органів дихання. Хвороби ендокринної системи / Є. Х. Заремба, Ю. Г. Кияк, О. О. Сергієнко та ін.; за ред. В. Г. Передерія, Є. Х. Заремби. К.: Здоров'я, 2005. 758 с.
6. Скибчик В. А., Соломенчук Т. М. Практичні аспекти сучасної кардіології. Львів: Мс, 2017. 416 с.

Допоміжна література

1. Дзяк Г.В., Нетяженко В.З., Хомазюк Т.А. та ін. Основи обстеження хворого та схема історії хвороби (довідник). Дніпропетровськ: Арт-прес, 2002.
2. ЕКГ у практиці [The ECG in Practice]: навчальний посібник / Джон Р. Хемптон; переклад 6-го англ. видання. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. 560 с.
3. Клінічні рекомендації з артеріальної гіпертензії Європейського товариства гіпертензії та Європейського товариства кардіологів 2013 р. *Артеріальна гіпертензія*. 2013. №4. С. 62- 157.
4. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А.. Пропедевтика внутрішньої медицини. Підручник. Київ: ВСВ «Медицина» 2012. 720 с.
5. Практикум з пропедевтики внутрішньої медицини. Частина 1. «Основні методи обстеження хворих у клініці внутрішніх хвороб» Т.В. Ащеулова, Т.М. Амбросова, В.І.Смірнова, Н.М. Герасимчук, І.В. Ситіна. Харків: ХНМУ, 2018. 58 с.
6. Практикум з пропедевтики внутрішньої медицини. Частина 2. «Симптоми та синдроми захворювань внутрішніх органів». Т.В.Ащеулова, Г.В.Демищенко, Н.М.Герасимчук, О.А.Кочубей, Г.В.Кожем'яка, В.А.Ніколаєва. - Харків, ХНМУ, 2018. 57с.
7. «Схема історії хвороби» в курсі пропедевтики внутрішньої медицини. Методичні вказівки для студентів медичних факультетів. Т.В.Ащеулова, Н.М.Герасимчук. Харків: ХНМУ, 2019 14 с.

Інформаційні (інтернет) ресурси

1. Національний науковий центр «Інститут кардіології імені академіка М.Д. Стражеска» НАМН України. <http://www.strazhesko.org.ua/>
2. Український кардіологічний портал. <http://ukrcardio.org/>
3. Електронний науково-практичний журнал про кардіологію. <http://www.webcardio.org/>
4. PubMed. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>
5. European society of cardiology. <http://www.escardio.org/>
6. American College of Cardiology. <http://www.acc.org/>

Система оцінювання

Рівень знань здобувачів вищої освіти оцінюється згідно з Положенням про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювальні форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за виконання лабораторних завдань; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка (бали) за ІНДЗ тощо.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни

ЗМ01							ЗМ02		ЗМ03			ІНДЗ	Іспит	Разом
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	5	10	40	100
Модульний контроль														
4							4		4					

Критерії оцінювання по видах діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності*	Оціночні бали*	Кількість балів
1	Підготовка до лабораторних занять	1	13
2	Захист лабораторних робіт	1	13
3	Самостійна робота	1	12
4	Модульний контроль	4	12
5	ІНДЗ		10
6	Іспит		40
Разом		100	

Т1, Т2 ... Т 12 – теми змістових модулів

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань і здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Завдання здобувачі вищої освіти мають виконувати і здавати відповідно до графіка освітнього процесу. Перескладання модулів заліків, екзаменів відбувається у терміни ліквідації академічних заборгованостей, визначених кафедрою і деканатами.

Політика щодо академічної доброчесності

Здобувач вищої освіти під час виконання самостійної або індивідуальної роботи повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Силабус розроблено на основі робочої програми навчальної дисципліни «Кардіологія» (протокол від “24” червня 2025 року № 7).